

Kirkko Espoossa 2023–2030 -strategia

Toimintaympäristön analyysi

Espoon kaupungin kehitys vaikuttaa Espoon seurakuntien toimintaan

Espoon kaupungin väkiluku kasvaa edelleen. Espoo kaupungistuu entisestään. Uusia asuinalueita rakennetaan erityisesti metron vaikutuspiiriin ja junaradan varteen. Myös Pohjois-Espoon alue kasvaa voimakkaasti. Kaupunkirakenteen muutoksilla on vaikutuksia Espoon seurakuntien toimintaan. Seurakunnat ovat kehittyneet espoolaisen kaupunkirakenteen pohjalta. Yksittäisten ihmisten elämä ei kuitenkaan keskity vain oman asuinpaikan kaupunkikeskukseen. Nähtäväksi jää, muuttaako osa espoolaisista muualle etätöiden lisääntymisen myötä.

Espoon seurakuntayhtymä on kaksikielinen. Seurakuntayhtymän viralliset kielet ovat suomi ja ruotsi.

Kaupungin väestö kasvaa muuttoliikkeen seurauksena, josta valtaosa on vieraskielisiä. Vuoteen 2035 mennessä espoolaisista 30 % ennustetaan olevan taustaltaan vieraskielisiä, ja heidän sijoittautumisessaan eri kaupunginosiin on suuria eroja. Kovin harva vieraskielisistä on Suomen evankelisluterilaisen kirkon jäsen. Vuoden 2022 alussa Espoon seurakunnissa oli 1.479 vieraskielistä jäsentä.

Espoon väestö on nuorempaa, lapsia on suhteellisesti enemmän ja ikääntyneitä vähemmän kuin Suomessa keskimäärin. Uudet espoolaiset ovat pääsääntöisesti 18–44-vuotiaita. Ikääntymisen myötä iäkkäitä espoolaisia on kuitenkin määrällisesti aikaisempaa enemmän. Yksin ja kaksin asuminen on kasvava trendi.

Kirkkoon kuulumisprosentin arvioidaan pienenevän. Vuoden 2022 alussa kirkkoon kuului 54 % espoolaisista ja jäseniä oli yhteensä 161 000. Strategiakauden lopussa vuonna 2030 kirkkohallituksen ennusteen mukaan kirkkoon kuuluu 47 % espoolaisista ja seurakuntien jäsenmäärä on noin 150 000 henkilöä. Mikäli jäsenkehitys etenee tämän ennusteen mukaisesti, seurakuntien taloudelliset toimintaedellytykset heikkenevät.

Nuoret sukupolvet

Nuoria sukupolvia kuvaavia ilmiöitä ovat ei-uskonnollisuus, sitoutumattomuus, elämyksellisyys, juurettomuus, oman identiteetin tärkeys ja itse valitut yhteisöt. Nuoret sukupolvet pitävät yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa tärkeinä arvoina. He kokevat, että kirkon arvot eivät vastaa heidän näkemyksiään. Kirkkoa pidetään patriarkaalisena ja jähmeänä. Nuorten aikuisten ohut kirkkosuhde vaikuttaa kasteiden määrään ja samalla seurakuntien jäsennäkyymiin tulevaisuudessa. Nuoret ovat vieraantuneet kirkon perinteisestä tavasta sanoittaa kristinuskon sisältöjä. Nuoret elävät ja ilmaisevat hengellisyytään uudella ja perinteisestä tavasta poikkeavalla tavalla. Nuorten mielenterveysongelmat ja yksinäisyys ovat huolestuttavasti lisääntyneet.

Digitalisaatio ja viestinnän murros

Sähköiset palvelut joustavoittavat asioiden hoitamista. Digitalisaatio muuttaa myös johtamista lisäämällä käytettävissä olevaa tietoa. Tekoälyn hyödyntäminen muuttaa toimintaympäristöämme tavalla, jota on vaikea ennakoida. Digitalisaatio avaa uusia mahdollisuuksia osallistumiselle ja hengellisen elämän toteuttamiselle. Samaan aikaan digitalisaatio myös syrjäyttää osan ihmisistä.

Sosiaalinen media on muuttanut viestintäkulttuuria ja julkisuuden rakenteita. Perinteinen media on menettänyt asemaansa tiedon ja julkisuuden portinvartijana, mutta samaan aikaan sen merkitys todennetun ja faktoihin perustuvan tiedon välittäjänä on korostunut vale uutisten maailmassa. Sosiaalisen median suuryhtiöiden valta keskustelujen ohjaajana kasvaa. Sosiaalista mediaa ohjaavat algoritmit ovat johtaneet siihen, että ihmiset ajautuvat yhä kapeampiin samalla tavalla ajattelevien yhteisöihin. Viestinnän kentän murros on lisännyt yhdenvertaisuutta ja vaikuttamisen mahdollisuuksia myös kirkolle. Samalla se on haastanut perinteiset auktoriteettirakenteet.

Globaalit muutostrendit

Globaalit muutokset eivät välttämättä ole ennustettavia. Euroopassa syttyneen sodan, ilmastonmuutoksen ja pandemian vaikutukset ovat arvaamattomia. Seuraukset taloudellisiin toimintaedellytyksiin tulevat olemaan mittavat. Tämänkaltaiset maailmalaajuiset haasteet heijastuvat seurakuntatyöhön ja kaupunkilaisten turvallisuuden tunteeseen. Kasvava pakolaisuus kutsuu seurakuntia auttamaan.

Ilmastonmuutos haastaa koko nykyisen toimintakulttuurimme ja elämäntapamme ja vaatii suuria muutoksia koko yhteiskunnalta. Luontokadon ja 6. sukupuuttoaalton vaikutukset tulevat esiin tulevana vuosikymmeninä. Espoon kaupunki ja seurakuntayhtymä ovat asettaneet tavoitteet ja aikataulun hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi. Luontoystävällisyydestä on tullut tärkeä arvo espoolaisille ja ekologisesta vastuullisuudesta kasvava toimintamalli. Kirkon tehtävänä tässä muutoksessa on toimia ekologisesti vastuullisesti ja puolustaa luomakunnan eheyttä.

Uskonnon aseman muutokset

Espoo on sekularisoitunut toimintaympäristö. Uskontojen harjoittaminen on privatisoitunut. Katsomusaineiden opetuksessa tapahtuneet muutokset sekä kristillisten traditioiden siirtämisen ketjun katkeaminen haastavat seurakuntatyön. Uskonnon harjoittaminen ja uskonnollisen vakaumuksen siirtäminen seuraaville sukupolville ei enää tapahdu ohjatusti kotona, vaan lasten annetaan mieluummin tehdä valintansa itse varttuessaan. Espoolaiset arvostavat kirkon auttamistyötä sekä toimintaa lasten, nuorten ja vanhusten parissa. Myös mahdollisuus liittyä luterilaisen kirkon traditioihin on osalle tärkeää. Hengellinen etsintä suuntautuu yhä useammin muualle kuin kristinuskoon.

Perustehtävä

Kirkko Espoossa kutsuu ihmisiä Jumalan yhteyteen ja rohkaisee välittämään lähimmäisistä ja luomakunnasta.

Arvot

Armo

Armo on Jumalan rakkautta, ihmisen kokonaisvaltaista hyväksymistä ja syntien anteeksisaamista. Armo ilmenee myös ihmisten välisenä myötätuntona.

Oikeudenmukaisuus

Kristilliseen oikeudenmukaisuuteen kuuluu omastaan jakaminen sekä vastuu lähimmäisestä ja ympäristöstä. Kirkko on heikkojen puolustaja.

Osallisuus

Kirkko Espoossa toimii ihmisiä kutsuvana ja osallistavana yhteisönä paikallisesti ja maailmanlaajuisesti.

Strategiset tavoitteet

- Kirkko Espoossa on merkityksellinen uskoa, toivoa ja rakkautta vahvistava monimuotoinen yhteisö.
- Seurakunnat ovat läsnä ihmisten arjessa ja juhlassa.
- Seurakuntien jäsenmäärä säilyy nykyisellä tasolla.
- Espoon seurakuntien tunnettuus ja merkitys espoolaisten keskuudessa vahvistuu.
- Kaikilla on tilaa olla ja toimia kristittyinä itselleen aidolla ja luontevalla tavalla.
- Tavoitamme seurakunnasta vieraantuneet evankeliumin sanomalla.

Mittarit:

- Yhteisökuvatutkimus (espoolaisille säännöllisesti toteutettava kyselytutkimus)
- Toimintatilastot, kävijä- ja osallistujamäärät
- Seurakuntien jäsenmäärä
- Kirkkoon liittyneiden määrä

Strategiset toiminnalliset linjaukset

1. Olemme hengellinen yhteisö, joka rakastaa lähimmäistä

- Kirkastamme seurakuntien profiilia hengellisenä yhteisönä ja lähimmäisenrakkauden toteuttajana.
- Toimimme siten, että seurakuntien hengellinen elämä on monimuotoista, ihmisen elämäntilanteesta kumpuavaa ja häntä tukevaa.
- Autamme ihmisiä hankalissa elämäntilanteissa, kannamme yhteiskuntavastuuta ja toimimme yhteisen hyvän puolesta niin paikallisesti kuin maailmanlaajuisesti.
- Kohtaamme ihmisen kokonaisvaltaisesti ja hänen elämäntilanteensa huomioon ottaen.
- Vahvistamme kokeilukulttuuriamme ja kykyämme reagoida nopeasti muuttuviin tarpeisiin.
- Vahvistamme seurakuntalaisten omaehtoista toimintaa.
- Vahvistamme suhdettamme heihin, joille kirkko näyttäytyy etäisenä ja merkityksettömänä.
- Huolehdimme kansainvälisestä vastuustamme ja toteutamme lähetystehtävän kirkon lähetysjärjestöjen kautta.

Mittarit:

- Kyselytutkimukset
- Toimintatilastot (laajennetaan tarvittaessa nykyisestä kattamaan mm. kokeilujen seurannan)
- Vapaaehtoisten määrä ja toteuttama toiminta

2. Nuoret sukupolvet osana yhteisöä

- Rakennamme yhteyttä erityisesti lapsiin, nuoriin ja nuoriin aikuisiin. Luomme tilaa heidän erilaisille hengellisille tarpeilleen.
- Tarjoamme alustan nuorten elämispohjaiselle, avoimelle ja yhteiskuntavastuuta painottavalle hengellisyydelle, jossa he itse ovat toimijoita.
- Profiloidumme kristillisenä yhteisönä, johon nuoret sukupolvet voivat sitoutua ja johon he haluavat kastaa lapsensa. Nuorten sukupolviemme näkemykset muokkaavat yhteisöme elämää ja tulevaisuutta.
- Kehitämme edelleen yhteistyötä varhaiskasvatukseen, koulujen, oppilaitosten ja järjestöjen kanssa.
- Siirrämme painopistettä nuorten mielenterveyden edistämiseen ja tukemiseen ja sosiaaliseen vahvistamiseen.

Mittarit:

- Polku-toimintamallin kehittyminen osaksi vakiintunutta toimintaa
- Vapaaehtoistoiminnan toimintatilastot
- Nuorten ja nuorten aikuisten jaksamista ja elämän hallintaa tukevien palveluiden määrän lisääntyminen seurakunnissa
- Kastettujen osuus sekä seurakunnan jäsenperheisiin syntyneistä että Espoossa syntyneistä lapsista

- Rippikoululaisten prosenttiosuus ikäluokasta, rippikoulun kautta seurakuntaan liittyneiden määrä ja valtakunnallinen rippikoulukysely
- Lasten, nuorten ja nuorten aikuisten toimintaan osoitettujen resurssien prosenttiosuus
- Nuorten aikuisten kirkosta eroamista kuvaavat luvut

3. Espoon seurakunnat ovat monikielisiä yhteisöjä

- Olemme vieraanvarainen ja kutsuva yhteisö eri kulttuuritaustoista tuleville ihmisille.
- Tuemme ihmisten integroitumista luterilaiseen kirkkoon ja espoolaiseen yhteiskuntaan.
- Edistämme pääkaupunkiseudun yhteisen monikielisen seurakuntatyön strategian tavoitteita.
- Eri kulttuureista ja kieliryhmistä tulevat ihmiset rikastuttavat espoolaista seurakuntaelämää.

Mittarit:

- Seurakuntien vieraskielisten (muut kuin suomi, ruotsi ja saame) jäsenten määrä
- Monikielisen työn toimintatilastot
- Monikielisen työn vapaaehtoisten määrä

4. Viestintämme on rohkeaa ja puhuttelevaa

- Vahvistamme Espoon seurakuntien näkyvyyttä ja tunnettuutta.
- Toimimme ja viestimme rohkeasti arvojemme mukaisesti niin, että todenmukainen kuva Espoon seurakunnista vahvistuu.
- Kehitämme viestintäämme yhä vuorovaikutteisemmaksi: Kuuntelemme, pyydämme palautetta ja osallistumme aktiivisesti keskusteluun.
- Terävöitämme Kirkko Espoossa -brändiä niin, että seurakuntalaisten on helppo kääntyä Espoon seurakuntien puoleen erilaisissa elämäntilanteissaan.
- Viestimme tavalla, joka puhuttelee nuoria ja nuoria aikuisia. Suuntaamme viestinnän voimavaroja heille, joiden suhde seurakuntaan on etäinen.
- Kutsumme seurakuntalaisia osallistumaan viestintään.

Mittarit:

- Kirkko Espoossa -brändikirja ja -tarina
- Yhteisökuvatutkimukset
- Medianäkyvyys ja vaikuttavuus (yleismedia, Kirkko ja kaupunki, Kyrkpressen, some, verkkosivut)

5. Turvallisen kohtaamisen seurakunta

- Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat keskeisiä arvojamme. Jokaisella on oikeus turvalliseen toimintaympäristöön, kohtaamiseen ja vuorovaikutukseen seurakunnassa. Toimimme Turvallinen seurakunta –toimintamallin mukaisesti.
- Toimintamme on kaikille avointa ja kaikkia kutsuvaa. Emme pelkää erilaisuutta ja hyväksymme toisemme. Edistämme kunnioittavaa ja ystävällistä keskustelukulttuuria, ja olemme suvaitsevasti moniäänisiä.

- Toimimme oikeudenmukaisuuden ja lähimmäisestä välittämisen suunnannäyttäjinä Espoossa.

Mittarit:

- Suora seurakuntatoiminnan palaute ja kyselytutkimukset seurakuntatoiminnasta
- Diakoniatyön tavoitavuus ja vaikuttavuus
- Yhteisökuvatutkimus ja mahdolliset muut haastattelututkimukset

6. Kannamme vastuuta luomakunnasta

- Terävöitämme ekologista ja sosiaalista vastuullisuutta kirkon toiminnassa.
- Kannamme huolta ilmastonmuutoksesta ja luonnon monimuotoisuuden vähenemisestä ja toimimme niiden hillitsemiseksi. Toimimme vastuullisesti ympäristön, ilmaston ja luonnon suojelemiseksi ympäristöjärjestelmämme mukaisesti.
- Tuemme espoolaisia luontosuhteen vaalimisessa ja kohtuullisessa elämäntavassa.
- Luomme tilaa kristillisen luontohengellisyyden toteuttamiselle.
- Pidämme esillä toivon näkökulmaa ilmastoahdistuksen hallitsemiseksi.
- Puolustamme lasten oikeutta hyvään tulevaisuuteen kestävä kehityksen näkökulmasta.

Mittarit:

- Seurakuntayhtymän ympäristöjärjestelmän mittarit

7. Toimitila-ajattelumme uudistuu

Toimitilojemme määrän vähetessä resurssilinjausten mukaisesti:

- Tehostamme ja monipuolistamme sakraalitulojen käyttöä kirkon lainsäädännön puitteissa. Avaamme seurakuntien tiloja olohuoneiksi ja alustoiksi espoolaisille ihmisille ja yhteisöille.
- Kaikkien paikallisseurakuntien hoitaessa kirkon perustehtävät, ne samalla erikoistuvat ja suunnittelevat tilojensa käytön koko Espoon, ei pelkästään paikallisten tarpeidensa mukaiseksi.
- Seurakunnat sopivat keskenään toiminnan profiloitumisesta. Erikoistumiseen vaikuttavat käytettävissä olevien tilojen luonne, alueen ihmisten odotukset ja tarpeet ja työntekijäresurssit.
- Seurakunnan läsnäolo kaikilla Espoon asuinalueilla ei perustu tiloihin vaan henkilökohtaiseen kohtaamiseen. Olemme entistä enemmän läsnä muualla kuin omilla tiloissa.
- Seurakuntien tilojen sijoittumisessa huomioidaan jatkossa väestötiheys sekä tilojen kohtuullinen saavutettavuus seurakuntalaisille.
- Käytämme toiminnassamme virtuaalisia alustoja luovasti ja kokeilevasti.

Mittarit:

- Tilojen käyttöaste
- Tilojen nettokustannukset
- Muualla kuin seurakuntayhtymän omilla tiloissa tapahtuva toiminta

8. Verkostomme vahvistuvat

- Teemme laajamittaista ja ennakkoluulotonta yhteistyötä eri toimijoiden kanssa toteuttaaksemme perustehtäväämme ja toimiaksemme espoolaisten hyväksi.
- Suuntaudumme yhä voimakkaammin ulospäin, ja olemme näkyvä, osaava, aloitteellinen ja arvostettu toimija Espoossa ja pääkaupunkiseudulla.
- Vahvistamme seurakuntien vaikuttamisosaamista ja -toimintaa.
- Eri toimijat ja yhteisöt löytävät meistä hyvän ja luotettavan yhteistyökumppanin.
- Suunnittelemme toimintaamme vuoropuhelussa verkostojemme kanssa.
- Tiivistämme seurakuntien välistä yhteistyötä. Seurakunnat eivät rajaa toimintaansa koskemaan vain oman seurakuntansa jäseniä, ja työntekijät työskentelevät yli seurakunta- ja yksikkörajojen.
- Seurakuntien yhteistoiminnan strategisessa kehittämisessä seurakuntien luottamushenkilöiden tulee olla merkittävässä roolissa. Tämä vaatii myös rakenteiden kehittämistä.

Mittarit:

- Verkostoissa tehtävän työn määrä
- Yhteistyökumppaneille suunnattava kysely

Resursseihin liittyvät strategiset perusedellytykset 2023–2030

Pidämme seurakuntayhtymän talouden tasapainossa.

Resurssien käyttöä ohjaavat strategiset linjaukset

Käyttötalous

- Kirkollisveroprosentin suuruus on 1 prosentti.
- Kunkin talousarviovuoden käyttötalouden ulkoisten määrärahojen taso voi olla enintään 107 % viimeisimmän hyväksytyt tilinpäätöksen mukaisen kirkollisverotulon määrästä.
- Toiminta- ja maksutuotot kattavat käyttötalouden kuluista vähintään 15 prosenttia.
- Seurakuntien määrärahojen jako perustuu jäsenmäärään.
- Seurakuntien määrärahojen jaossa tai kustannusten kohdentamisessa ei Esbo svenska församlingia lukuun ottamatta oteta huomioon eri syistä aiheutuvia paikallisia eroavaisuuksia.
- Hintoja ja maksuja voidaan korottaa ympäristötavoitteiden rahoittamiseksi.
- Seurakuntien ja palveluyksiköiden määrärahojen käytön tulee noudatella tämän strategian toiminnallisia linjauksia.

Henkilöstö

- Espoon seurakuntien palveluksessa on osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö.
- Seurakuntien erikoistumisen myötä tehtäviä keskitetään ja yhdistetään ja työn johtaminen mahdollistetaan tarvittaessa myös yli seurakuntarajojen.

Investoinnit

- Investointeihin käytetään vuositason korkeintaan 80 prosenttia vuosikatteesta, joka on viimeisimmässä tilinpäätöksessä vahvistettu.
- Investointeja voidaan tarvittaessa rahoittaa velkarahoituksella, mikäli tulorahoitus riittää kattamaan velanhoitokustannukset täysimääräisesti koko lainan takaisinmaksuajan.

Sijoitustoiminta

- Sijoitustoimintaa ohjataan erillisellä säännöllä.
- Vuosittain laaditaan investointien rahoitussuunnitelma.

Kiinteistöt ja hautausmaat

- Vuoden 2023 loppuun mennessä on tehty luopumispäätös niin monesta seurakuntayhtymän omistamasta tai seurakuntayhtymän tai seurakuntien vuokraamasta kiinteistöstä tai toimitilasta, että näiden tilojen yhteenlaskettu neliömäärä on vähintään 7.000 m². Hautausmaiden ja leirikeskusten kiinteistöjä, sijoituskiinteistöjä ja asuinhuoneistoja ei huomioida tämän tavoitteen

toteuttamisessa. Luopumispäätös merkitsee, että kohteeseen ei kohdisteta enää peruskorjausinvestointeja vaan pelkästään käyttötalousmenoja.

- Tilojen käyttöä tehostetaan siten, että kaikkia seurakuntia ja seurakuntayhtymää kannustetaan tilojen yhteiskäyttöön.
- Määräaikaisista vuokrasopimuksista tehdään aina strategian mukainen tarveharkinta nykyisten vuokrasopimusten päättyessä.
- Uusien erillisten hautausmaayksiköiden suunnittelua ei aloiteta, ellei kyse ole yhteishankkeesta toisen seurakuntatalouden kanssa.
- Varaudutaan päivittämään yhteisen kirkkovaltuuston 12.12.2018 hyväksymä leiri- ja kurssikeskusten tulevaisuutta kuvaava linjaus.

Hallintorakenne

- Hallintoelinten määrää ja niiden tehtäviä tarkistetaan vaalikauden 2026 loppuun mennessä.

Toimintatavat ja prosessit

- Kaikkia seurakuntia ja palveluyksiköitä koskevat prosessit yhdenmukaistetaan.

Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

- Pääkaupunkiseudun seurakuntayhtymien yhteistyötä toteutetaan niillä aloilla, joilla yhteistyöstä saadaan taloudellisia, viestinnällisiä tai toiminnallisia etuja.
- Kirkon keskushallinnon käynnistämien hankkeiden suunnitteluun ja valmisteluun vaikutetaan ennen kuin hankkeiden käynnistämisestä on tehty valtakunnallisia päätöksiä.